

Bordás Győzöt ünneplem

Örülök, hogy a hetvenéves Bordás Győzöt köszönhetem a jubileuma alkalmából. Az ember örömmel dicséri azt, akivel együtt dolgozott, akivel együtt küzdött közös célokért, akivel barátkozott több mint ötven éven át. Ezen évtizedek alatt annyi fontos dolog történt, annyi esemény és emlék vesz körül, hogy szinte alig vagyok képes kiválogatni azokat az ügyeket, azokat a mozzanatok, azt a sok említésre érdemes dolgot, ami nem csupán kettőnket érint, hanem azt az egész közösséget, amelyben élünk. Kezdhetném ezt a köszöntőt úgy, hogy Bordás Győző az egyik legszorgalmasabb ember, akit a szakmában ismerek, hiszen ez igaz. De engedjék meg, hogy személyes emlékekkel indítsam ezt az írást.

Még gyerek voltam, hetedikes elemista, mikor Verbászon egy osztályba kerültem a nővérével, Györgyivel. Nemsokára megismertem Győzöt is, amikor édesanyám átküldött a tőlünk mintegy kettőszáz méterre lakó Bordás kertészhez, Győző édesapjához, hogy hozzak egy csokor virágot. Győző a nagykapu mögött focizgatott, de ugyan nem beszéltem vele akkor, mert a gyerekek között öt év korkülönbség igen nagy távolságot jelentett. Ezek az idők jócskán elmúltak, ma már úgy érzem, szinte egykorúak vagyunk. (Vagy maradjon ez szerény óhaj?)

Akkor kerültünk közelebb egymáshoz, amikor 1966-ban meghívott az *Ifjúság* című hetilap főszerkesztője, Varga József, hogy vegyem át a lap irodalmi mellékletének, az Ifjú Műhelynek a szerkesztését. Pár hét alatt kiderült, hogy az *Új Symposion* gárdája mögött immár felsorakozott egy másik nemzedék, amely helyet követel magának. Hetente tartottam velük találkozókat saját lakásunkban, a híres Dominó vendéglő háta mögötti kis közben, ahol akkor Sinkó Ervin volt a szomszédom, aztán abban a házban lakott haláláig dr. Bori Imre, és a

mellette levőben most is ott él és dolgozik Draško Redep professzor. Szeptembertől októberig az irodalmi melléklet köré gyűlt egy elég népes gárda. Győző ezt többször megírta, úgyhogy nem taglalom most a melléklet jelentőségét, csak még annyit mondanék el, hogy újkor Ács Károllyal megbeszéltem, hogy ő a *Híd* főszerkesztőjeként a legsikeresebbeknek kitarja a folyóirat ajtaját, amit már a márciusi számban meg is tett. Először a költők verseit adta közre, aztán meg a prózaírókat. Győző novellája is ott szerepelt ebben az „ifjúsági számban”. Nem őriztem meg a szövegeket, de a megjelentek visszakereshetők, az a meggyőződésem ugyanis, hogy Győző már akkor is úgy írt, mint ahogy ma is teszi, egyszerűen, pontosan, lényegre törően.

Mikor 1968-ban a Belgrádi Televízió magyar szerkesztőségéhez kerültem, igyekeztem belevaló, jó beszédű és szorgalmas munkatársakat találni, akkoriban került oda Juhász Erzsébet, aki elég korán távozott a szerkesztőségből, mert a sportrovatra osztották be, hiába kérleltem a főnökséget, hogy a kultúrát csinálná szívesebben. Aztán Kartag Nándor meg Soós József, és talán még előttük, Győző, aki szerette a médiumot, fel is találta magát, de amikor befejezte az egyetemet, a *Magyar Szó* kultúrrovatát választotta. Ő maga döntötte el, melyik munkahelyre szeretne jutni, és bebizonyosodott, hogy jól tette, mert kiváló újságíró vált belőle, gyorsan a kiadóhoz mehetett, és aztán egész életét a kultúrának, a könyveknek, a közösség érdekében végzett munkának szentelhette. Különben a televízióval mindig törődött, gyakran írt a műsorokról, jó pár kritikája jelent meg. Mikor 1968 tavaszán megindult a *Körkép* című heti magazin, Győző több műsorba bedolgozott, és egy ma is őrzött interjút Németh Lászlóval, aki az M Stúdióban szerepelt, éppen ő készítette. Akkor derült ki beszélgetésünk közben, hogy ő is gyakran jár a Verbászon élő Szirmai Károlyhoz, akárcsak én, s ő is legalább kétszer-háromszor végighallgatta a már öregedő író egyik utolsó elbeszélését, az *Inasok* címűt, amit Károly bácsi nagy előszeretettel olvasott fel a látogatóknak. Akkor beszélgettünk el a történelem során furcsán alakuló kisvárosi társadalom sorsáról, hiszen közös ismerősünk volt Pechán Béla, aki nekem rajztanárom volt a gimnáziumban, neki kedves ismerőse, akihez gyakran eljárt. S akinek a sorsa, családjának története szinte kínálta a témát, amit meg kellett írni.

Győzőt a szavakon kívül mindig érdekelték a képek, a film, és amint mondtam, a televízió is. Első könyve, az 1982-ben megjelent, a Bela Durancival közösen készített kismonográfia, *A két Pechán* is

erről tanúskodik. Aztán a *Beszélgetés Hangya Andrással*, a másik képzőművészeti kismonográfia, amely két évvel később készült el. S akkor végre megjelent a *Fűzfasíp*, amely már érett író szövege, s amely alapot ad a további regények sorához. Itt közbe kell szűrnom egy érdekes mozzanatot. A Forum Könyvkiadó Intézet felkérésére néhány hete írtam lektori véleményt a szerző legújabb kéziratáról, *A mi porunk* című könyvről, amely idén tavasszal fog megjelenni, az író hetvenedik életévét is megünnepelendő. Nos, azért beszélek erről, mert a szöveg az írótól megszokott, ne mondjam, elvárt stílusban íródott, a novellák témái most is meglelt, előkeresett és felidézett dokumentumok, igazi életek történetei, ezekben a stílusjegyek, fordulatok, a meseszöveg módjai már első regényére is jellemzőek. A *Csukódó zsilipek*, aztán a *Katonaszökevény*, aztán *Az Úr órája* dokumentumtárcák, meg a *Kertkapu*, amely tárcák megjelöléssel látott napvilágot, ugyancsak saját vidékünkkel, a környezetünkkel, nemcsak, de főként a vajdasági társadalom történelmével foglalkoznak. Bordás Győző művei szinte mintái lehetnének, miképpen szólhat úgy az író megtörtént eseményekről, átélt élményekről, történeti példázatokról, hogy azok hirtelen mindenkit érdekelnének, az olvasó számára érdekessé válnának, nem csupán mi, hogy úgy mondjam, személyesen is érintettek, hanem a földön minden egyes olvasó élvezhesse őket.

Mondjuk már a *Fűzfasíp*ban is benne van, hogy az író egyszerre ír egyfajta művészregényt, egyszerre mozgat gyorsan múló időket, a minden itteni család feje felett elzúgó történelmet, ugyanakkor hihetően és egyszerűen meséli el, miként éltek a vajdasági emberek, miként élt egy közép-bácskai kisváros, a szegényebb és a gazdagabb családok, a magyarok, a németek, a zsidók meg a szerbek. Sokfajta elem, sokféle mozzanat, sok kisebb vagy nagyobb esemény játszódik az olvasó szeme előtt. Olyan, mintha az író egyfajta történelmi panoptikum útvezetője lenne. De amit leír, az nem szoborpark, hanem élő, viruló, változó és küszködő társadalom, amelynek levegőjét, hangulatát, az ízét érezni lehet. Az irodalomtörténészek a három regényt trilógiának tekintik, de mind a három külön mesét tartalmaz, más és másról szól. Számomra az az érdekes, hogy a szerző *Ténta és repesz* című, esszéket egybefogó könyvének, vagy az *Üvegház* címűnek, de az idén éppen most készülő könyvének írásai is mind ugyanolyan ízesek, nyugodtan előadott, jellemző történetekkel megrakott írások, mint a szépirodalmi szövegei. Olvasmányosak és tanulságokat hordozók. Érdemes kézbe venni őket.

Nem véletlenül neveztem szorgalmas embernek Bordás Győzöt. Amint a műveiből is kiderül, enciklopédikus tudású, kutatókedvű, sokféle kíváncsiságú ember ő. Ha az ünneplő társaság tagjai utánanéznék, mi mindennel foglalkozott az írás mellett, akkor két-három teljes életművet találnak az eltelt évtizedekben. Rangos szerkesztője volt a hazai könyvkiadásnak, keserves időkben is megbízható igazgatója a Forum Lap- és Könyvkiadó Vállalatnak, évtizedekig tevékeny újságíró. Kulturális életünk, de közéletünknek jelenleg is aktív szereplője. Amikor a most átadott könyvének kéziratát olvastam, külön érdekességgel bírt számomra a 2006-ban beadott munkaterv, amelyet akkor írt, mikor megpályázta a könyvkiadó vezetői posztját. Olyan ember szólal meg ebben a gondosan megfogalmazott szövegben, aki szemmel láthatóan az életét is fölládozná, hogy az intézmény jól dolgozzon, helyesen és aktívan viszonyuljon az irodalmi és a kulturális élethez. Amint a megjelent írásaiból is kiderül, nemcsak a tartomány kulturális életének egésze, a magyarországi művelődési élet is személyesen érinti, foglalkoztatja, igyekszik beleszólni annak folyamataiba.

És a megírt szövegekben hány téma bukkan fel! Olyanok, amelyekre kíváncsiak vagyunk, olyanok, amelyeket kutatni kellene, amíg el nem vesznek az úgynevezett történelmi süllyesztőben, olyanok, amelyek jellemzőek korukra, a tevékenykedő hősökre, a társadalmunkra. Amelyek várják, hogy Bordás megírja őket.

Ennek reményében kívánok az ünnepeltnek erőt és egészséget, még sok jó munkát! Ne hagyja abba, sok megírandó téma várja. És mi is, akik szeretettel várjuk a könyveit.